Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี

Development to Learning Process Model to Enhance Democratic behavior for Undergraduate Students

วิภาดา พินลา (Wipada Phinla)*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 52 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษา ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษา แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่มีอิสระ (t-test dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนภาควิชาหลักสูตรและวิธี สอน นักศึกษาระดับการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่ทำงาน: สาขาวิชาการสอนศิลปศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
e-mail: proud_phin@outlook.com
Miss Wipada Phinla. Philosophy of Doctor Program in Curriculum and Instruction Department of Curriculum and Instruction Graduate School, Silpakorn University. Work Place: Teaching Liberal Art Program (Teaching Social Studies) Faculty of Education Thaksin University.
อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.อรพิณ ศิริสัมพันธ์ , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล.
Thesis Advisors: Asst.Prof. Orapin Sirisamphan, Ph.D., Asst.Prof. Poranat Kitroongrueng, Ph.D., Prof. Siriwan Sripahol, Ph.D.

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีองค์ประกอบคือ 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ประกอบด้วย หลักการการตอบสนอง ระบบสังคม และสิ่งสนับสนุน โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นรื้อฟื้นพลเมืองประชาธิปไตย 2) สืบสาวพลเมืองประชาธิปไตย 3) ถ่ายทอดบทบาทพลเมืองประชาธิปไตย 4) เสวนาพลเมืองประชาธิปไตย 5) ลงมือปฏิบัติพลเมืองประชาธิปไตย

2. ประสิทธิผลของรูปแบบ พบว่า 2.1) หลังเรียนตามรูปแบบนิสิตมีความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) นิสิตมีผลประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้นจากระดับการรับรู้คุณค่าเป็นระดับการจัดระบบคุณค่า 2.3) นิสิตมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรีอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้/ พฤติกรรมประชาธิปไตย/ ประชาธิปไตย

Abstract

This research aimed to: 1) development of learning process model to enhance democratic behavior for Undergraduate Students; 2) determine the effectiveness of using development of learning process model to enhance democratic behavior for Undergraduate Students. The sample used in this research, drawn according to the purposive sampling, included 52 second year undergraduate students majoring in social studies, Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla Campus during the second semester of the 2016 academic year, who have enrolled in Human Rights Education course. The research instruments included lesson, achievement tests in the Human Right Education course, and a form for assessing students' democratic behavior. The data were analyzed using such statistics as arithmetic mean ($\overline{X}$), standard deviation (S.D.), the t-test dependent and content analysis.

The findings of the research revealed the following:

1. The development of learning process model to enhance democratic behavior consisted of three elements: 1) principles of the learning management model; 2) objectives of the learning management model; 3) learning management process; and 4) conditions for implementing the learning management model, which consisted of principles and responses, social system, and supportive elements. Developed learning management model involved five stages of learning management: 1) restoration of democratic citizenship, 2) search for democratic citizenship, 3) spreading the role of democratic citizenship, 4) organizing civil democratic dialogue, and 5) actual practice of democratic citizenship.

2. For the effectiveness of the model, it was found that: 2.1) After learning with the model, students showed a higher level of knowledge and understanding of Human Rights Education than before learning with model at the .05 level of significance. 2.2) Students evaluation result a high democratic behavior up from the level of perceived value to the level of organization of the value system. 2.3) Students' satisfaction toward the model was at higher level most.

Keywords: Learning process model/ democratic social consciousness/ democratic

บทนำ

สภาพการณ์สังคมไทยในปัจจุบัน มีแนวความคิดแตกต่างหลากหลายฝ่าย ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจอย่างชัดเจนในสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552: 1) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ระบุไว้ว่า สังคมประชาธิปไตยที่มีหลักธรรมาภิบาล ความสมานฉันท์ในสังคมไทย และสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554: 10) สะท้อนให้เห็นว่า แนวโน้มของการขาดพฤติกรรมประชาธิปไตยของคนไทยได้ทวีเพิ่มมากขึ้น และมีระดับในวงกว้างของสังคม ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งพัฒนามนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจต่อประชาธิปไตย เพื่อให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2555: 26) กล่าวว่า

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมด้านเคารพให้เกียรติผู้อื่น มีความจำเป็นในยุคโลกาภิวัตน์ สอดคล้องกับการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 5) ดังนโยบายและแผนการอุดมศึกษา ที่กำหนดไว้ว่า การอุดมศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาวะของคนไทย ให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมาภิบาล และการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบให้มากยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในตัวผู้เรียน (สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา, 2556: 3)

สำหรับประเทศไทยการจัดการเรียนรู้ ถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนามนุษย์ให้สมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม อีกทั้งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดขั้นสูง รู้จักแก้ปัญหา ตลอดจนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม แต่ในปัจจุบันการศึกษาในประเทศไทย พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อันเกิดจากการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่มุ่งเน้นให้ความรู้เนื้อหาแก่ผู้เรียน ไม่ค่อยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนแต่ละคน มักนิยมใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย และให้ความสนใจต่อผู้เรียนที่เรียนเก่งมากกว่าผู้เรียนที่เรียนอ่อน นอกจากนี้ ยังมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายเฉพาะตน ก่อให้เกิดการแข่งขันเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นผลให้ผู้เรียนขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ขาดความร่วมมือหรือช่วยเหลือกัน ขาดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ ขาดการเสียสละ ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540: 4) สอดคล้องกับ ดิเรก ทองอร่าม และคณะ (2558: 564) กล่าวไว้ว่า ความเป็นพลเมืองดีของประเทศคือการมุ่งเน้นให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีเจตคติและพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลดีต่อสังคม ไม่เบียดเบียนและไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมได้รับผลกระทบในทางลบ ดังนั้น การปลูกฝังพฤติกรรมประชาธิปไตย จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการกล่อมเกลาความประพฤติของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย และนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีของการเป็นประชาชนที่มีคุณภาพอย่างทั่วหน้า ทำให้พลเมืองไทยสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรีจะมีประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องพัฒนาองค์ความรู้สำหรับครูผู้สอน ให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำกระบวนการมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน สอดคล้องกับ มาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ (2559: 999) กล่าวไว้ว่า ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการอบรมเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ความรู้ที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีอุดมการณ์และวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ครูจำเป็นต้องบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความจริงด้วยตนเองจากประสบการณ์ ผนวกกับที่ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิมทำ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้กำลังใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อีกทั้ง ส่งเสริมให้คิดเอง ทำเอง และสามารถแก้ปัญหาของตนเอง โดยผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาในครั้งนี้สามารถช่วยส่งเสริมให้นิสิต มหาวิทยาลัยทักษิณ เกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ดี และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษาก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี

2.2 ประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี

2.3 ประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษา

1.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี

1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

1.2.1 ความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษา

1.2.2 พฤติกรรมประชาธิปไตย

1.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 รวมจำนวน 183 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 52 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษา ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เนื้อหาที่ใช้การทดลอง ได้แก่ โครงสร้างรหัสวิชา 0125412 รายวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Right Studies) 3 (2-2-5) ได้แก่ ประวัติความเป็นมาสิทธิมนุษยชน พัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมไทย การให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชน กรณีศึกษาเรื่องสถานการณ์สิทธิมนุษยชน และแนวทางในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง โดยใช้เวลาดำเนินการทดลองภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 รวม 48 ชั่วโมง 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง โดยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 3 ชั่วโมง ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 42 ชั่วโมง และทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) จำนวน 3 ชั่วโมง ใช้เวลาดำเนินการ 1 ปี ดำเนินการทดลองตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2560 – เดือนเมษายน พ.ศ. 2560

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีแนวคิดสำคัญที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับการออกแบบเชิงระบบตามแนวคิด ADDIE Model ของ ครูส (Kruse, 2012: 1) ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) และใช้แบบแผนการทดลองแบบก่อนทดลอง (Pre Experiment Design) ที่มีกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการวัดความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนแบบ The One - Group Pretest-Posttest Design และประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย ซึ่งมีวิธีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R_1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Develop : D_1) การออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R_2) การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Research : D_2) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

เครื่องมือการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องในประเด็นการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา 5 ระดับ ได้ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.60-5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.00-0.54 และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในประเด็นการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษา โดยพิจารณาแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ .42 – .69 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .34 – .58 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.80

2.2 แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยพิจารณาแบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .23 – .68 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินเท่ากับ 0.81

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาที่เป็นมาตราส่วน มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี พบว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย ที่มีชื่อเรียกว่า RIEEP Model ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ในภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสม ได้ค่าความเหมาะสม/สอดคล้องมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.40-4.80 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระหว่าง 0.54-0.55 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไปได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรีได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นรื้อฟื้นพลเมืองประชาธิปไตย (Reintroduce democratic citizenship: R) ขั้นที่ 2 ขั้นสืบสาวพลเมืองประชาธิปไตย (Inquire democratic citizens: I) ขั้นที่ 3 ขั้นถ่ายทอดบทบาท

พลเมืองประชาธิปไตย (Elicit citizens' roles of democracy: E) ขั้นที่ 4 ขั้นเสวนาพลเมืองประชาธิปไตย (Exchanging Thoughts on how important democratic citizenship should be: E) และขั้นที่ 5 ขั้นลงมือปฏิบัติพลเมืองประชาธิปไตย (Put democratic citizenship into practice: P) ในแต่ละขั้นได้ผ่านการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบในการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยฝึกการเรียนรู้จากการสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่าน ประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิดที่ท้าทาย การลงมือปฏิบัติทำงานเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการปฏิสัมพันธ์จนเกิดความเคารพและยอมรับฟังซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายสำคัญในการเรียนรู้ได้

2. ผลประเมินประสิทธิผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษา พบว่า นิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีคะแนนการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 16.69, S.D. = 2.77) และค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$ = 31.90, S.D. = 3.12) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2.2 ประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย พบว่า นิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีคะแนนการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยภาพรวมทุกด้าน ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับรับรู้คุณค่า ($\bar{X}$ = 2.85, S.D. = 0.13) จำแนกรายด้านทั้ง 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความรู้ประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 3.06, S.D. = 0.34) รองลงมาคือ ด้านความเคารพประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 2.74, S.D. = 0.15) ด้านความร่วมมือประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 2.71, S.D. = 0.23) ตามลำดับ และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับจัดระบบคุณค่า ($\bar{X}$ = 3.58, S.D. = 0.13) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความร่วมมือประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 3.61, S.D. = 0.13) รองลงมาคือ ด้านความรู้ประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 3.60, S.D. = 0.26) และด้านความเคารพประชาธิปไตย ($\bar{X}$ = 3.53, S.D. = 0.16) ตามลำดับ

2.3 ด้านความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี พบว่า นิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.57)

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย ที่มีชื่อเรียกว่า RIEEP Model ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสม ได้ค่าความเหมาะสม/สอดคล้องมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.40-4.80 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระหว่าง 0.54-0.55 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไปได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรีได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ 3 องค์ประกอบมาจากหลักการตอบสนอง (Principle of Reaction) ระบบสังคม (Social System) และระบบสนับสนุน (Support System) ซึ่งมีการดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นรื้อฟื้นพลเมืองประชาธิปไตย (Reintroduce democratic citizenship: R) ขั้นที่ 2 ขั้นสืบสาวพลเมืองประชาธิปไตย (Inquire democratic citizens: I) ขั้นที่ 3 ขั้นถ่ายทอดบทบาทพลเมืองประชาธิปไตย (Elicit citizens' roles of democracy: E) ขั้นที่ 4 ขั้นเสวนาพลเมืองประชาธิปไตย (Exchanging Thoughts on how important democratic citizenship should be: E) และขั้นที่ 5 ขั้นลงมือปฏิบัติพลเมืองประชาธิปไตย (Put democratic citizenship into practice: P) ในแต่ละขั้นได้ผ่านการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบในการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยฝึกการเรียนรู้จากการสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่าน ประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิดที่ท้าทาย การลงมือปฏิบัติทำงานเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปฏิสัมพันธ์จนเกิดความเคารพและยอมรับฟังซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายสำคัญในการเรียนรู้ได้ สอดคล้องตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557: 3) กล่าวไว้ว่า แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย คือ ผู้สอนควรเคารพในความคิดเห็นของผู้เรียนยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน เน้นการเล่นเกม การร่วมแสดงความคิดเห็น การร่วมอภิปรายโดยเสรี การฝึกปฏิบัติ ฝึกวิเคราะห์จากสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนมีทัศนคติ ค่านิยม เจตคติที่ดีต่อวิถีประชาธิปไตย ได้มีส่วนร่วมและให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติตามวิถีประชาธิปไตย

ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Kruse (2012: 1) ด้วยวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ที่ประกอบด้วย ขั้นหรือที่เรียกกัน โดยทั่วไปว่า “ADDIE” Model” ซึ่งเป็นวิธีการเชิงระบบที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิผล (Effectiveness) และมีความเหมาะสม (Appropriateness) นอกจากนี้ Joyce Weil and Showers (1992: 197-210) กล่าวไว้ว่า ที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย เป้าหมายของรูปแบบ ข้อตกลงเบื้องต้น หลักการ มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน (The Model of Teaching) จะต้องมีกิจกรรมที่จะสอนเป็นขั้น ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันไป การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำ และให้ข้อสังเกตการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้น สอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2555: 222) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่า มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้น อันจะช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2 ประสิทธิผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี ผลการศึกษาสามารถนำเสนอได้ ดังนี้

2.1) ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีคะแนนความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษา หลังเรียน ($\bar{X}$ = 31.90, S.D. = 3.12) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 16.69, S.D. = 2.77) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน และทุกขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงภายใต้การแนะนำของครูผู้สอน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามกระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยนั้นคือ ผู้เรียนได้รับรู้วัตถุประสงค์ของการเรียนและการเรียนรู้ผ่านสื่อที่หลากหลายเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้น โดยครูผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนให้สนใจว่า อะไรคือต้นตอของปัญหาและมีแนวทางในการแก้ปัญหานั้นอย่างไร จากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสืบค้นถึงสาเหตุของปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ ผสมผสานกับการเรียนแบบบรรยาย การเชิญวิทยากรจากภายนอก การชมภาพยนตร์แล้ววิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ นอกจากนี้ ผู้เรียนได้ถ่ายทอดบทบาทในชีวิตประจำวันผ่านการแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกมจำลองสถานการณ์ การโต้วาทีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมประชาธิปไตย เป็นการรับฟังเคารพ และยอมรับความแตกต่างทางความคิดของกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีเหตุผล แล้วขยายองค์ความรู้ที่เรียน

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

มาไปยังบุคคลนอกห้องเรียน เพื่อสร้างวิถีและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในสังคมประชาธิปไตยที่เหมาะสมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในกลุ่ม ด้วยการเดินรณรงค์ให้ความรู้แก่บุคคลภายนอกห้องเรียน โดยการเผยแพร่ในสื่อแผ่นพับ ใบปลิว ป้ายนิเทศ แผ่นซีดี โซเชียลเน็ตเวิร์คหรือยูทูป ฯลฯ สอดคล้องกับแนวคิด สิริวรรณ ศรีพหล (2536: 224-225) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้โดยกระบวนกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีมนุษย์สัมพันธ์ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันว่า การทำงานจะต้องทำงานเป็นกลุ่มจึงจะประสบความสำเร็จ คนเราจะทำงานโดยโดดเดี่ยวเสมอไปไม่ได้ เพราะบุคคลอื่น ๆ มีค่าเสมอกัน ต้องให้การยอมรับและเคารพความเป็นคนของผู้อื่นทั้งในด้านความคิดและการกระทำได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีทางความเป็นประชาธิปไตย โดยไม่ยึดถือหรือมองตนเองเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งการสร้างค่านิยมในเรื่องความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชีพ ประทุมเวียง (2547: 151-159) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักศึกษาสถาบันราชภัฏ ผลงานวิจัยพบว่า 1) ผลลัพธ์การเรียนการสอนด้านความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยในรายวิชาวิถีไทยของนักศึกษากลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลลัพธ์การเรียนการสอนด้านเจตคติต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษากลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลลัพธ์การเรียนการสอนด้านพฤติกรรมประชาธิปไตย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัญญาธรรม ด้านคารวธรรม และด้านสามัคคีธรรม และโดยรวมทุกด้านของนักศึกษากลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) อาจารย์มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมและในแต่ละด้านว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ 5) นักศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมและในแต่ละด้านว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2) ผลการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยก่อนเรียนและหลังเรียน ด้านพฤติกรรมประชาธิปไตย พบว่า นิสิตมีพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียน ($\overline{X}$ = 3.58, S.D. = 0.13) สูงกว่าก่อนเรียน ($\overline{X}$ = 2.85, S.D. = 0.13) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้นทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ประชาธิปไตย ด้านความร่วมมือประชาธิปไตย และด้านความเคารพประชาธิปไตย ซึ่งผลจากการทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนดังกล่าว เป็นผลจากการที่ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 5 ขั้นตอน ทั้งนี้ นอกจากนิสิตจะมีพฤติกรรมประชาธิปไตยในภาพรวมที่สูงขึ้นแล้ว ผลการวิจัยยังพบว่า นิสิตยังมีพฤติกรรมประชาธิปไตยในรายด้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเช่นเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยที่ทำให้พฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้น ทั้งภาพรวมและการแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. การประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของนิสิตที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี พบว่า หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี อยู่ในระดับจัดระบบคุณค่า ($\overline{X}$ = 3.58, S.D. = 0.13) สูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี อยู่ในระดับรับรู้คุณค่า ($\overline{X}$ = 2.85, S.D. = 0.13) ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า 1) ขั้นรื้อฟื้นพลเมืองประชาธิปไตย ผู้สอนเริ่มด้วยการกระตุ้นให้ผู้เรียนรับรู้และสัมผัสจากสื่อที่หลากหลาย แล้วตั้งคำถามถามผู้เรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันจนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ จากนั้น 2) ขั้นสืบสาวพลเมืองประชาธิปไตย ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม 5-6 คน ร่วมกันวิเคราะห์ถึงกรณีศึกษาเกี่ยวกับสถานการณสิทธิมนุษยชนในเหตุการณ์ลงในใบงานว่า อะไรคือต้นตอของปัญหา และมีแนวทางในการแก้ปัญหานั้นอย่างไร ซึ่งผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้สืบค้น เอกสาร ตำราเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหานั้นร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ในขั้นนี้ ผู้เรียนมักเลือกสมาชิกในกลุ่มตามความคุ้นเคย ทำให้มีผู้เรียนบางคนที่ไม่มีกลุ่ม อาจไม่สามารถเข้ากับกลุ่มเพื่อนที่ไม่คุ้นเคยได้ 3) ขั้นถ่ายทอดบทบาทพลเมืองประชาธิปไตย ผู้สอนกำหนดหัวข้อและอธิบายกฏเกณฑ์ กติกาในการคิดสโลแกนเลือกตั้งผู้แทนราษฎรจังหวัด แล้วออกมานำเสนอเพื่อหาเสียง การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกมจำลองสถานการณ์ตามที่เตรียมไว้ ทำให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกในบทบาทความเป็นพลเมืองสังคมประชาธิปไตยและสามารถนำไปแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะประสบในชีวิตประจำวัน ทั้งยังเป็นการละลายพฤติกรรมของผู้เรียนในขั้นก่อนนี้ นอกจากนี้ 4) ขั้นเสวนาพลเมืองประชาธิปไตย ผู้สอนกำหนดหัวข้อและอธิบายกฏเกณฑ์ กติกาการโต้วาทีในประเด็นญัตติ “ผู้ชายและผู้หญิง ยอมดีกว่าเพศที่สาม” การเชิญวิทยากรศูนย์การเรียนรูการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ 3 จังหวัดสงขลา การดูวีดิโอกรณีศึกษา การชมภาพยนตร์เรื่อง The Call แล้ววิเคราะห์ถึงองค์กรที่คุ้มครองสากล การข่าวหนังสือพิมพ์ ทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รู้จักยอมรับฟังในความคิดของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น รวมถึง 5) ขั้นลงมือปฏิบัติพลเมืองประชาธิปไตย ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนและเผยแพรความรูเกี่ยวกับการทำแผ่นพับเพื่อตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน การจัดทำป้ายนิเทศสิทธิมนุษยชนในแต่ละยุคสมัยของไทย การทำแผนที่ความคิดหรือ Mind mapping แล้วเดินรณรงค์นอกชั้นเรียน การเดินรณรงค์เผยแพรความรูองค์กรที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ การจัดทำภาพยนตร์สั้นเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ ได้แลกเปลี่ยนความคิดและมีความภาคภูมิใจในชิ้นงานของตนเองและผู้อื่น ทำให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาพฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความร่วมมือประชาธิปไตย หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี อยู่ในลำดับสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 3.61, S.D. = 0.13) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับจัดระบบคุณค่า สูงกว่า

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ก่อนเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี ($\bar{X}$ = 2.71, S.D. = 0.23) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับรับรู้คุณค่า ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยการฝึกแสดงออกอย่างสร้างสรรค์จากการเข้าถึงความรู้ อารมณ์และความรู้สึกภายในเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่องสิทธิมนุษยชนในสังคม หรือสร้างสถานการณ์ขึ้นมาในขั้นที่ 3 ถ่ายทอดบทบาทพลเมืองประชาธิปไตย ให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีม เกิดบรรยากาศไว้ใจกัน เชื่อใจกัน ยอมรับในความแตกต่างของสมาชิกในทีม ล้วนนำไปสู่ความผูกพันกันจนก่อให้เกิดความรักความสามัคคีกัน สอดคล้องกับ สำลี รักสุทธิ และคณะ (2544: 1) กล่าวไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดคือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์กิจกรรมทางการศึกษา ลงมือปฏิบัติจริง ครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้บอกให้ความรูอย่างเดียว เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก คอยช่วยเหลือแนะนำ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 79) กล่าวไว้ว่า ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนรวมในกิจกรรมการเรียนรูมากที่สุด โดยให้ผู้เรียนเรียนรูจากการปฏิบัติจริง ไดคิดเอง ปฏิบัติเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือแหล่งเรียนรูที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลินดา เกณฑ์มา (2552: 130-131) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในสังคม สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการเกิดจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในสังคม สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กระตุ้นให้เกิดความสนใจ 2) สร้างปฏิกิริยาตอบสนอง 3) สร้างคุณค่าและประสบการณ์ และ 4) วิเคราะห์ไตร่ตรองและชื่นชมในคุณค่า

ด้านความรู้ประชาธิปไตย หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี อยู่ในลำดับรองลงมา ($\bar{X}$ = 3.60, S.D. = 0.26) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับจัดระบบคุณค่า เท่ากับก่อนเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี ($\bar{X}$ = 3.06, S.D. = 0.34) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับจัดระบบคุณค่า ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า นิสิตมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานประชาธิปไตยมาบ้างแล้ว จึงทำให้นิสิตสามารถอธิบายความรู้เชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์ของตัวนิสิตเองได้ เห็นได้จากที่ผู้สอนกระตุ้นสิ่งเร้าต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสนใจเกี่ยวกับจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยว่ากำลังเรียนเรื่องอะไรในขั้นที่ 1 รื้อฟื้นพลเมืองประชาธิปไตย โดยผู้สอนนำเสนอภาพตัวอย่าง วีดีโอ ข่าว โทรทัศน์ สถานการณ์ กรณีศึกษาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย แล้วตั้งคำถามถามผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในชั้นเรียนอย่างอิสระและเป็นการปลุกเร้าความรู้เดิมและเกิดการเรียนรู้อย่างประสิทธิภาพ ซึ่ง

สอดคล้องกับ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2542: 35) กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉงเกิดการเรียนรูอย่างมีความหมาย อีกทั้ง เป็นวิธีการที่ให้อำนาจแกผู้เรียน ซึ่งนำไปสูการเรียนรูตลอดชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพล วิแหลม (2555: 144-146) ได้ศึกษาเรื่อง โมเดลปัจจัยเชิงเหตุผลของพฤติกรรมพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย: วิเคราะห์กลุ่มพหุ ผลการวิจัย พบว่า แบบวัดพฤติกรรมพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยที่สร้างขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้างทุกองค์ประกอบตามเกณฑ์ของค่าดัชนีบ่งชี้ โมเดลปัจจัยเชิงเหตุผลของพฤติกรรมพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างปัจจัยเชิงเหตุและผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

ด้านความเคารพประชาธิปไตย อยู่ในลำดับสุดท้าย ($\bar{X}$ = 3.53, S.D. = 0.16) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับจัดระบบคุณค่า สูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี ($\bar{X}$ = 2.74, S.D. = 0.15) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับรับรู้คุณค่า ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนทัศนคติของสมาชิกแต่ละกลุ่ม ด้วยการโต้วาทีในขั้นที่ 4 ถึงประเด็นญัตติ “ผู้ชายและผู้หญิง ยอมดีกว่าเพศที่สาม” เป็นการฝึกให้ผู้พูดมีน้ำใจนักกีฬา รู้จักแพ้ชนะและอภัย ฝึกปฏิภาณไหวพริบให้เฉียบแหลม แก้ปัญหาเฉพาะหน้าและกล้าแสดงออกอย่างถูกทาง จนเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ได้เรียนรู้วิธีการเสนอแนวคิดของตนไปยังบุคคลอื่น รวมทั้งการฝึกมารยาทการเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ทำให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แสดงออกซึ่งการยอมรับ การให้เกียรติกัน สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2557: 10) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอน ยึดหลักการดูแลแบบครบวงจรและเท่าเทียม เปิดโอกาสให้ครูเลือกวิธีการที่เหมาะกับผู้เรียนของตนได้อย่างอิสระ ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถตนเอง แรงใจ (Passion) ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างสภาพแวดล้อมที่ท้าทายและสนุกสนาน ผสมผสานการเรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างสมดุล สอดคล้องกับ ชนาธิป พรกุล (2543: 50) กล่าวไว้ว่า การเรียนรูที่เกิดจากการคิด การค้นคว้า การทดลอง และการสรุปเป็นความรูโดยตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากการถ่ายทอดความรูมาเป็นผู้วางแผน จัดการ ชี้แนะและอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรูด้วยตนเอง

2.3) ประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรีของกลุ่มทดลอง พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.57) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในภาพรวมด้านบรรยากาศ นิสิตเห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. = 0.55) รองลงมา ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ($\bar{X}$ = 4.77, S.D. = 0.61) และส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกการเสียสละหรือแบ่งปันกับผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.47) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนได้อภิปรายถึงประเด็นปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยและต่างประเทศ จากการกระตุ้นด้วยคำถามที่ท้าทายผู้เรียนสม่ำเสมอ ทำให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ได้ใช้เหตุผลและรับฟังแนวความคิดของผู้อื่น การร่วมมือกันวางแผนช่วยกันทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายเป็นกลุ่ม เพื่อสามารถคัดกรองเอาความคิดเห็นที่ดีที่สุดมาปฏิบัติได้ในสังคม ส่งผลให้บรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเป็นไปด้วยความสนุกสนานและไม่น่าเบื่อ

ด้านการจัดการเรียนรู้ นิสิตเห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70, S.D.= 0.60) ค่าเฉลี่ยประเด็นที่ได้ลำดับสูงที่สุด ได้แก่ ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่มและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.64) รองลงมา ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากข่าว บทความ สารคดีต่าง ๆ ที่หลากหลาย ($\bar{X}$ = 4.74, S.D. = 0.58) และผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนรู้จักยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.60) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นและความสามารถของตนเองออกมาอย่างเต็มที่ในชั้นเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนความรู้สึกได้ถึงความปลอดภัยและความมั่นคงในการทำงาน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกแต่ละกลุ่ม รวมถึง การเรียนรู้จากสื่อที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเรียนรู้ได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

ด้านการวัดผลและประเมินผล นิสิตเห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.54) ค่าเฉลี่ยประเด็นที่ได้ลำดับสูงที่สุด ได้แก่ ผู้สอนมีการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.47) รองลงมา ผู้สอนมีการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่สม่ำเสมอ ต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.48) และผู้สอนมีการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจิตสำนึกสังคมประชาธิปไตยในการปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.69) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนได้มีการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษา และจิตสำนึกสังคมประชาธิปไตยก่อนเรียนและหลังเรียน นอกจากนี้ ผู้สอนมีการสังเกตพฤติกรรมด้านการทำงาน การตอบคำถาม การแสดงบทบาทสมมติแล้วประกาศคะแนน ทำให้ผู้เรียนทราบถึงพัฒนาการของตนเอง เพื่อ

ปรับปรุงการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจและความตั้งใจในการเรียนรู้และสามารถตอบสนองการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านระยะเวลา นิสิตเห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61, S.D.= 0.61) ค่าเฉลี่ยประเด็นที่ได้ลำดับสูงที่สุด ได้แก่ มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ($\bar{X}$ = 4.78, S.D. = 0.64) รองลงมา มีความยืดหยุ่นในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.45) และมีเวลาทำงานเสร็จทันตามที่ผู้สอนกำหนด ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.74) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนมีการร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบ โดยครูผู้สอนได้มอบหมายงานให้ปฏิบัติไม่มากจนเกินไป ทำให้นิสิตสามารถปฏิบัติได้ทันเวลา และครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกสังคมประชาธิปไตย เน้นการมีส่วนร่วมจากผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้สอนควรมีผู้ช่วยสังเกตพฤติกรรมและบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างชัดเจน รวมทั้งหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา

ด้านเนื้อหา นิสิตเห็นด้วย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D.= 0.57) ค่าเฉลี่ยประเด็นที่ได้ลำดับสูงที่สุด ได้แก่ มีการสอดแทรกการบูรณาการเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.50) รองลงมา มีความสำคัญตรงกับความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.55) และมีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.67) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงกรณีศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นว่าการเคารพสิทธิมีความสำคัญในการดำรงชีวิตในสังคม มนุษย์แต่ละคนย่อมไม่สามารถมอบอำนาจหรือสิทธิมนุษยชนของตนให้แก่ผู้ใดได้ ไม่มีการครอบครองสิทธิแทนกันและให้ความร่วมมือในการตอบคำถาม ทำให้นิสิตเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Laski (1967: 84) กล่าวถึง พฤติกรรมประชาธิปไตยในการดำรงชีวิตของประชาชนในสังคม ต้องประกอบด้วย 1) วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล 2) เคารพซึ่งกันและกัน ทั้งด้านความเป็นมนุษย์และความสามารถ และ 3) ตกลงกันอย่างสันติวิธีด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประณีประนอม และอดกลั้นเมื่อมีความเห็นที่ไม่ตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2556: 31-32) กล่าวไว้ว่า การเรียนสมัยใหม่เด็กต้องเรียนเป็นทีม ต้องเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มหลายคน หากบรรยากาศของการเรียนที่เมื่อไรครูไม่เปิดกว้างทางความคิด บรรยากาศก็จะเสียหมด บรรยากาศของการเรียนที่สำคัญคือไม่มีถูกมีผิด เมื่อไรก็ตามบรรยากาศในโรงเรียนและในชั้นเรียนอบอวลไปด้วยวิชา สาระวิชาที่เน้นว่าอันนี้ถูกอันนี้ผิด การเรียนรู้ที่ดีก็จะไม่เกิด

ข้อเสนอแนะ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

เพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย การนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 สัปดาห์ โดยมีคะแนนความรู้ความเข้าใจในวิชาสิทธิมนุษยชนศึกษาหลังเรียน อยู่ในระดับสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตย อยู่ในระดับจัดระบบคุณค่า ซึ่งยังไมถึงระดับสร้างลักษณะนิสัย ดังนั้น ครูที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้มากกว่า 1 ภาคเรียน

2. การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี มีการอภิปรายถึงประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับกรณีศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวอ่านข่าวหรือเนื้อหาบทเรียนที่เกี่ยวข้องมาล่วงหน้า โดยมอบหมายให้ผู้เรียนอ่านตำรา หนังสือ เอกสารที่ครูผู้สอนกำหนด เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงทัศนคติและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเต็มที่ รวมถึงให้กำลังใจผู้เรียนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ได้รู้จักฝึกการพูด การคิดโดยไม่คล้อยไปตามความคิดเห็นของผู้อื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรด้านเพศ ระดับสติปัญญา และการอบรมเลี้ยงดูว่าส่งผลต่อการเกิดจิตสำนึกสังคมประชาธิปไตยหรือไม่ เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาไปปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพจริงในชั้นเรียนแต่ละระดับมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาความคงทนของจิตสำนึกสังคมประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นว่า เมื่อผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยแล้ว มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เกิดจิตสำนึกสังคมประชาธิปไตยคงทนอยู่ หรือมีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้จิตสำนึกสังคมประชาธิปไตยไม่สามารถคงทนอยู่

3. ควรทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนิสิตปริญญาตรี ในการพัฒนาคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนอดกลั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

ชนาธิป พรกุล. (2543). **แคทส์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูชีพ ประทุมเวียง. (2547). **รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับนักศึกษาสถาบันราชภัฏ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. สาขาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดิเรก ทองอร่าม และคณะ. (2558). **แนวทางการเสริมสร้างความรู้ตามหลักประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.** วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University 8, 3 (กันยายน – ธันวาคม) : 564.

ทิศนา แขมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: บริษัทด่านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2542). **การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธี และเทคนิคการสอน.** กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.

มาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ. (2559). **การศึกษาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร.** วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University 9, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) : 999.

ลินดา เกณฑ์มา. (2552). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในสังคม สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

วรพล วิแหลม. (2555). **โมเดลปัจจัยเชิงเหตุผลของพฤติกรรมพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย: วิเคราะห์กลุ่มพหุ.** ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัดผลและสถิติการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิจารณ์ พานิช (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

_________. (2556). **การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: ส. เจริญการพิมพ์.

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย สำหรับครูผู้สอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6.** กรุงเทพฯ: สกายบล็อกการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2557). **แนวทางการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด : แก่นแท้ของการเรียนการสอน คือการเรียนรู้ของผู้เรียน.** กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดไอ เดีย สแควร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **รายงานการวิจัย แนวทางการพัฒนา การศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. (2556). **แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559).** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำลี รักสุทธิ และคณะ. (2544). **เทคนิควิธการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ.** กรุงเทพฯ: พัฒนศึกษา.

สิริวรรณ ศรีพหล. (2536). **ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน: การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอน.**นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

References

Kruse, K. (2012). **Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model.** Accessed 4 February 2012. available from http://www.transformativedesigns.com/id_systems.html

Joyce, Bruce Weil, Marsha, and Showers, Beverly. (1992). **Model of Teaching.** 4th ed. Massachusetts: Allyn and Bacon.

Laski, J. Hardd. (1967). **Democracy, in Encyopaedia of the Social Sciences.** 5(6): 84; New York: Macmillan Company.